

3 Zjištění

3.1

Ohrožení žáci v základním vzdělávání

Přestože ředitelé škol nemusejí mít k dispozici přesné údaje o žácích evidovaných OSPOD, mohou jejich počet na základě kontaktů s tímto orgánem odhadnout. Z výsledků šetření vyplývá, že nejde o okrajový jev. V oslovených 1 069 základních školách je dle vyjádření ředitelů škol 6 958 žáků v evidenci OSPOD, tj. 3,5 % z celkového počtu zapsaných 197 952 žáků. Průměrně tak na jednu základní školu z těch škol, které byly v rámci inspekčního elektronického zjišťování osloveny, připadá 6,5 žáků. Alespoň jeden žák v evidenci OSPOD byl uveden v 67,9 % těchto škol. Jednotlivé důvody evidence žáka v OSPOD zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 1

Žáci v evidenci OSPOD k 31. lednu 2016

Žáci v evidenci OSPOD	Podíl žáků z celk. počtu žáků evid. OSPOD (v %)	Průměrný počet žáků na oslovenou školu	Podíl škol, kde případ nastal (v %)
Pro záškoláctví	16,2	1,1	28,7
Pro problémy v chování	20,0	1,3	34,9
Pro neplnění školních povinností	16,0	1,0	21,7
Pro fyzické či psychické zneužívání	1,8	0,1	7,5
Kvůli zanedbávání či nedostatečné péči	23,3	1,5	37,7
Z jiných důvodů	32,4	2,1	36,8

Pozn. Součet podílů jednotlivých důvodů nedává dohromady 100 % kvůli možnosti uvést více důvodů u jednoho žáka současně.

Nejčastěji jsou žáci evidováni OSPOD z jiných než výše uvedených důvodů – 32,4 % žáků (v průměru se jednalo o 2,1 žáka na jednu oslovenou školu). Těmito důvody mohou být např. náhradní rodinná péče, neshody mezi zákonnými zástupci žáků, případně tento důvod nemusí být řediteli znám. Druhým nejčastějším důvodem je zanedbávání nebo nedostatečná péče o žáka (v 23,3 % případů). S těmito dvěma důvody se také setkali ředitelé v nejvyšším podílu škol (36,8 %, resp. 37,7 % škol).

Z výsledků dále vyplývá, že mezi školami jsou z hlediska počtu žáků evidovaných OSPOD velké rozdíly a dochází ke kumulaci těchto žáků v některých lokalitách (z informací získaných na provedeném vzorku škol vyplývá, že jde zejména o místa nacházející se v blízkosti sociálně vyloučených lokalit, přičemž často jde o základní školy praktické nebo speciální).

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, ukládá v § 10 odst. 4 školám a školským zařízením povinnost oznámit OSPOD skutečnosti o dětech uvedených v § 6 tohoto zákona, zejména o dětech v péči osob neplnících rodičovské povinnosti, dětech týraných, zneužívaných a zanedbávaných, pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou či mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí, a to bez zbytečného odkladu poté, co se o takové skutečnosti dozví. Smyslem tohoto ustanovení je předcházet působení nepříznivých vlivů na děti a včas přijímat potřebná preventivní opatření či zabezpečit odpovídající pomoc.